

N:o 76.

Af herr **C. J. Winkrans**, om höjning af anslaget till understöd åt högre skolor för qvinlig ungdom.

I sin nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof af den 14 januari 1891 har Kongl. Maj:t under 8:e hufvudtiteln föreslagit Riksdagen ett med 30,000 kronor förhöjdt anslag till understöd åt högre skolor för qvinlig ungdom. I denna nådiga proposition, till hvilken jag anhåller få i allo hänvisa för motiveringen af mitt förslag, yttras bland annat: »Om det är en sanning, att samhällets välfärd ytterst hvilar på religion och sedlighet; att familjen är dessas första och säkrast fruktbara plantskola; att det är qvinnan, som gifver hemmet dess pregel; så måste man medgifva, att äfven betydliga offer äro väl försvarade, om en allmännare spridd högre qvinnobildning genom dem kan vinnas. Detta syfte är — långt ifrån att vara, såsom man ofta hör förebaras, en angelägenhet endast för en viss samhällsklass — ett hela folkets gemensamma lifsintresse.» Sedan vidare i samma nådiga proposition ådagalagts Riksdagens allt ifrån år 1862 för denna viktiga samhällsangelägenhet stigande intresse, visas att, sedan det af Riksdagen gifna anslaget år 1882 fastställdes till dess nuvarande belopp, antalet skolor, förtjenta af understöd, småningom tillväxt så, att deras antal, som vid sistnämnda år utgjorde 38, nu uppgår till 69 och att Kongl. Maj:t, som ansett ifrågavarande skolor i allmänhet befinna sig i stort ekonomiskt trångmål, nu ser sig nödgad att antingen lemna en del skolor utan all hjälp eller ock göra en ytterligare inknappning utöfver den, som år 1888 vidtogs å de äldre skolornas redan förut otillräckliga understödsbelopp. Följden af en dylik inknappning blir

ju tydligen den, att skolornas föreståndare, som hittills nödgats aflöna lärarinnorna illa, nu tvingas, oaktadt de stigande lefnadskostnaderna, att ännu vidare minska de löner, för hvilkas ökning alla rimliga skäl tala. Det är ock alldeles tydligt, att det ringa belopp af 30,000 kronor, hvarmed Kongl. Maj:t — under den uttalan att »statens medel för närvarande måste tagas i anspråk för många andra ändamål», — begärt det äldre anslaget ökning, icke kan i någon väsentlig mån förbättra de många skolornas ställning. Då nu emellertid »en omfattande och grundlig utredning blifvit gjord af de högre flickskolornas tillstånd så väl med afseende på deras organisation och undervisning som beträffande deras hygieniska och ekonomiska förhållanden»; och då 1885 års Riksdag i särskild skrifvelse anhöll »att Kongl. Maj:t täcktes låta undersöka huru undervisningen i de enskilda högre skolorna för qvinlig ungdom för närvarande bedrifves, och hvilka resultat af densamma hittills vunnits, samt af de upplysningar, som genom undersökningen erhållits, gifva Riksdagen del»; så torde Riksdagen, som nu erhållit del af denna utredning och som länge erkänt dessa skolors höga betydelse för samhället, nu böra med ett något kraftigare stöd än förut sätta dem i stånd att bättre än hittills uppfylla sitt viktiga ändamål.

Utan att våga utgå ifrån beviljandet af hela det belopp, eller 4,000 kronor, hvilket komiterade tillstyrkt för hvar och en af sådana skolor, som uppfyllt stadgade vilkor, anser jag mig, då tvifvels utan lång tid torde förgå, innan man enats om dessa skolors organisation, och då motiveringen i den kongl. propositionen tydligen visar, att det äskade beloppet endast af hänsyn till andra statens kraf satts så lågt, att det omöjligen kan ens tillnärmelsevis fylla de dock som synnerligen viktiga erkända behofven, böra ifrågasätta, huruvida icke hälften af de af komiterade föreslagna beloppen med i medeltal 2,000 kronor åt hvardera af de ungefär 70 skolor, hvilka Kongl. Maj:t funnit förtjenta af understöd, må kunna, utan ändring af förut gällande bestämmelser, få af statsmedel utgå. På grund af det nu anförda får jag sålunda värdsamt föreslå,

att Kongl. Maj:ts nådiga proposition om anslag till högre skolor för qvinlig ungdom må i allo bifallas, dock med den förändring, att det af Kongl. Maj:t äskade beloppet af 30,000 kronor höjes till 70,000 kr.

Stockholm den 21 januari 1891.

C. F. Winkrans.